

עת"א 40190/05/20 - הייתם אגבריה, נגד שרות בתי הסוהר, מדינת ישראל - משטרת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

25 מאי 2020

עת"א 40190-05-20 אגבריה(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר

בפני כב' הנשיא רון שפירא
העותר

הייתם אגבריה, (אסיר)
ע"י ב"כ עו"ד חן מאירי

נגד
המשיבים

1. שרות בתי הסוהר
2. מדינת ישראל - משטרת ישראל

פסק דין

הרקע לעתירה וטענות הצדדים בתמצית:

בפני עתירת אסיר שהגיש העותר, כאשר לטענתו על המשיב לאפשר לו להשתחרר לחופשה מיוחדת בעקבות מצב החירום השורר במדינה ובהתאם לתקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (חופשה מיוחדת לאסיר), התש"ף - 2020 (להלן: "תקנות שעת החירום"). לטענת העותר הוא עומד בקריטריונים שנקבעו בתקנות שעת החירום הנ"ל ולכן על המשיב לשחררו לחופשה מיוחדת בהתאם לתקנות שעת החירום.

העותר מרצה מאסר בפועל של 6 חודשים ועוד יום 1, החל מתאריך 16.03.2020 בגין הרשעתו בביצוע עבירות של נהיגה בהיותו שיכור, נהיגה ללא רישיון נהיגה ונהיגה ללא פוליסה. כן צירף תיקים נוספים בגין עבירות תעבורה והורשע גם בגינם. מועד תום ריצוי מאסר מלא צפוי הינו 14.09.20 וזוהי כניסתו ה-7 לבין כותלי הכלא מתוכן זוהי תקופת מאסרו הראשונה. ביום 06.05.2020 הוגדר העותר כבעל פרופיל אלמ"ב ולכן הופעל נוהל בדיקת פרופיל אלמ"ב.

לטענתו של העותר, הינו עומד בקריטריונים שנקבעו בתקנות שעת החירום והחלטת המשיב הינה לוקה בחוסר סבירות. נטען כי מועד שחרורו המנהלי חל ביום 22.05.20 וכי העותר הומלץ על ידי המשיב 1 לשחרור ואולם סורב על ידי המשיבה 2 מטעמים לא ברורים. נטען כי העותר מרצה מאסר של 6 חודשים ויום לראשונה בחייו, בגין עבירת תעבורה משנת 2017, ומאז שהה בחוץ והתייצב בעצמו לריצוי מאסרו, כאשר כל העת היה מצוי בהליך טיפולי בפיקוח שירות המבחן. נטען כי העותר נשפט תחילה ל-6 חודשי עבודות שירות אך בחר להמירם למאסר בפועל. כן נטען כי מדובר באסיר חיובי, נעדר דו"חות משמעת, נעדר חמ"ן שלילי, מוסר בדיקות שתן נקיות והשתלב בקבוצת הכנה לשחרור ובחינוך. נטען כי העותר הומלץ ליציאה לחופשה על ידי המשיב 1 אך משטרת ישראל סירבה בנימוק כי לעותר פרופיל אלמ"ב בגין תיק סגור מפני למעלה מ-3 שנים.

המשיב טוען כי עניינו של העותר, לרבות איסוף החומרים בהתאם לנוהל בדיקת פרופיל אלמ"ב, נמצא בימים אלו בבחינת הגורמים הרלוונטיים אך טרם ניתנה החלטה מנהלית בעניינו של העותר. נטען כי עניינו של העותר יובא לבחינת הגורם המוסמך לאחר שיושלם תהליך בדיקת פרופיל אלמ"ב שהופעל בעניינו. כן נטען כי בעניינו של העותר הוגש כתב אישום בעבירות אלמ"ב.

במענה לטענות המשיב טוען העותר כי לא היה מקום מלכתחילה לסווגו כבעל פרופיל אלמ"ב, שכן מדובר בתיק חקירה שנפתח לפני למעלה מ-3 שנים ובהתאם לפקודה העוסקת באופן עבודת ועדת אלמ"ב יחול פרופיל אלמ"ב בגין אירוע שהתרחש לפני 3 שנים או פחות ומתנהלת חקירה. נטען כי בעניינו התיק נפתח לפני למעלה מ-3 שנים ואין אישום ולכן שגו המשיבים כאשר הפעילו נוהל אלמ"ב בעניינו של העותר. נטען כי לעותר אין עבר/מאסר בתחום האלימות.

דין והכרעה:

תקנות שעת החירום שבנדון הביאו לתיקון סעיף 36 לפקודה ולהוספת סעיף (א1) כדלקמן:

"(א1) (1) הנציב, או סוהר בכיר בדרגת גונדר שהוא הסמיך לעניין זה,

רשאי, באישור השר, ובתנאים שייראו לשר בהתאם לסמכותו לפי סעיף קטן (א), לתת לאסיר, בשל התפשטות נגיף הקורונה החדש, חופשה מיוחדת שלא תעלה על שלושים ימים; תקופת מאסרו של האסיר לא תוארך בשל חופשה מיוחדת זו;

(2) על אף האמור בסעיף 68ג(א), אסיר שהוצא לחופשה מיוחדת לפי פסקה (1) ישוחרר לפי הסעיף האמור בתום ימי החופשה המיוחדת, אף אם לא עלתה תפוסת האסירים על תקן הכליאה ביום הקובע כהגדרתו בסעיף האמור;

(3) סעיף קטן זה יחול על אסיר שהתקיימו לגביו כל אלה:

(א) הוא אזרח ישראל או תושב ישראל, השפוט לתקופת מאסר שאינה עולה על 4 שנים ויתרת מאסרו עד למועד שחרורו המינהלי לפי סעיף 68ג(א) אינה עולה על שלושים ימים מיום היציאה לחופשה;

(ב) הוא לא הורשע ב"עבירת מין או אלימות חמורה" כהגדרתו בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001, או בעבירות כמפורט בפרט 1 או 2 בתוספת לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001;

(ג) הוא לא הוגדר כאסיר ביטחוני או כפעיל טרור לפי כל דין."

ניתן לראות מנוסח התיקון, כי הנציב או סוהר בכיר שהוא הסמיך לעניין זה **רשאי** לתת לאסיר, בשל התפשטות נגיף הקורונה החדש, חופשה מיוחדת שלא תעלה על שלושים ימים, זאת בהתקיים הקריטריונים המצוינים בסעיף, ובתום ימי החופשה ישוחרר האסיר שיצא לחופשה מיוחדת. **עם זאת יש להדגיש - תקנות אלו אינן מבטלות ואינן מפקיעות את חובת שב"ס לבחון ולשקול בנוסף את כל יתר הנתונים הנדרשים במסגרת חובתו כארגון בטחון להגן על שלום הציבור. מעת שאסיר נמצא כעומד בתנאי התקנות הנ"ל חובה על שב"ס לבחון גם את יתר הנתונים שבבסיס כל החלטה על הוצאת עותר לחופשה או לשחרור מוקדם.**

בעקבות התיקון הנ"ל תוקנה גם פקודת הנציבות העוסקת בחופשות אסירים שמספרה 04.40.00 ונוסף לה פרק י"ד העוסק בחופשה מיוחדת לאסיר בתקופת נגיף הקורונה החדש, במסגרתו נקבע כי לצורך קבלת החלטה בעניין חופשה מיוחדת כזו תובא בפני הגורם המוסמך חו"ד מודיעין שב"ס בצירוף עמדת אח"מ/קמב"ס וככל שעמדת אח"מ/קמב"ס תהיה לאשר את הבקשה יכללו תנאי החופשה מעצר בית וכן כל תנאי אחר שייקבע על ידי אח"מ/קמב"ס. כמו כן, נקבע כי החלטת הגורם המוסמך תתקבל לאחר שיישקלו כל השיקולים הרלוונטיים, לרבות עמדת משטרת ישראל לגבי הסיכון האפשרי לשלום הציבור כתוצאה מאישור החופשה. על כן, מדובר בסמכות שבשיקול דעת הגורם המוסמך במסגרתה קיימים שיקולים שעליו לשקול ואין מדובר בחובה של הגורם המוסמך. יש לשקול את עניינו הפרטני של כל אסיר, את חוות הדעת בעניינו ואת הסיכון האפשרי לשלום הציבור כתוצאה מאישור החופשה ואין מדובר בהחלטה גורפת.

כידוע, בהתאם לפקודת הנציבות הרלוונטית ולפסיקה נקבע כי חופשה אינה זכות מוקנית, אלא טובת הנאה הנתונה לשיקול דעתו של המשיב [רע"ב 3851/14 אבו עינם נ' שב"ס (30.05.2014)]. בהתאם לפקודת הנציבות הרלוונטית, בעת שקילת בקשה לאישור חופשה על המשיב להביא בחשבון גם את מידת הסכנה הנשקפת לציבור במהלך החופשה. על כן, יש לקבל את עמדת הגורמים הרלוונטיים בטרם מתן החלטה. כאמור, גם בעת שקילת הוצאת האסיר לחופשה מיוחדת בהתאם לתקנות שעת החירום שבנדון, יש לשקול שיקולים רלוונטיים כגון חו"ד הגורמים המתאימים, התנהלות תקינה ומידת הסכנה הנשקפת לציבור במהלך החופשה.

"כלל הוא כי מתן חופשה לאסיר המרצה עונש מאסר הינו ענין המצוי בשיקול דעתה של הרשות המוסמכת, ובית משפט זה לא יתערב בשיקול דעתה אלא אם נפל בו פגם המצדיק התערבות שיפוטית (רע"ב 6545/97 מדינת ישראל נ' מחאג'נה; רע"ב 3019/98 מדינת ישראל נ' ארזי, פד"י נב(2) 743, 746). בתחום זה נדרש איזון בין עניינו של האסיר ביציאה לחופשה מהכלא לבין צרכי ההגנה על שלום הציבור ובטחונו. במסגרת איזון זה, ניתנת עדיפות לאינטרס ההגנה על שלום הציבור על פני עניינו של האסיר ביציאה לחופשה (רע"ב 1318/98 פלוני נ' שירות בתי הסוהר, תק' על' 98(2) 177, 178)".

רע"ב 4581/04 שרקיה נ' שב"ס (02.09.2004).

כללים אלו יפים גם כאשר מדובר בשקילת הוצאת אסיר לחופשה מיוחדת או שחרורו בהתאם לתקנות שעת החירום והתיקון לפקודה ולפקודת הנציבות כמפורט לעיל.

יצוין כי גם אם נתייחס לשאלת הוצאתו או אי הוצאתו של אסיר לחופשה מיוחדת בהתאם לתקנות שעת החירום דרך משקפי הוראות חוק שחרור על תנאי ממאסר, תשס"א - 2001 (להלן: "החוק") והפסיקה הענפה, שכן ניתן לראות בהוצאת אסיר לחופשה מיוחדת בהתאם לתקנות שעת החירום, כאשר במהלך החופשה המיוחדת הוא שוהה בתנאי מעצר בית ובסיומה הוא משתחרר ממאסרו, כשחרור על תנאי ממאסר, הרי שמדובר בהליך מנהלי במסגרתו התערבותו של בית משפט בהחלטת הגורם המנהלי מוגבלת למקרים בהם נפל פגם מהותי בהליך קבלת ההחלטה המנהלית, או מקרים בהם ההחלטה המנהלית אינה מבוססת על תשתית עובדתית ראויה או שההחלטה היא בלתי סבירה בצורה קיצונית. שיקול הדעת שניתן לגורם המקצועי הבוחן את הנושא הוא רחב ובית המשפט, המעביר ביקורת שיפוטית על ההחלטה המנהלית של הגורם המקצועי, יטה שלא להחליף את שיקול דעתו של הגורם המנהלי המקצועי בשיקול דעתו, והתערבותו תצטמצם אך למקרים בהם ניכרים בהחלטותיו של הגורם המנהלי המקצועי פגמים משפטיים,

בהתאם לעילות המוכרות מהמשפט המנהלי, דוגמת חריגה קיצונית ממתחם הסבירות.

בעניינו של העותר הגורם המקצועי המוסמך טרם דן בעניינו בכל הנוגע להוצאה לחופשה מיוחדת לאור תקנות שעת החירום. לכן עדיין לא קיימת החלטה מנהלית בעניינו של העותר ולכן לא ניתן לעת הזו לקבוע האם ניתנה בעניינו של העותר החלטה סבירה או החלטה בלתי סבירה שראוי להתערב בה. כפי שטען המשיב, עניינו של העותר נמצא בבדיקת הגורמים המתאימים, לרבות בחינת הנתונים והתכנסות ועדת אלמ"ב בעניינו. יצוין כי בשל העובדה שהאירוע בגינו הוגדר העותר כבעל פרופיל אלמ"ב הינו אירוע שלכאורה אירע בתאריך 17/05/17, כלומר, חלפו 3 שנים מיום האירוע. עם זאת לא ניתן להתעלם מהעובדה שהוגש בגין אותו אירוע כתב אישום, ת"פ 63317-03-18, בו יוחסו לעותר שתי עבירות של אימים ושתי עבירות של תקיפת בת זוג. עוד לא ניתן להתעלם כי אחד מהאיומים שהעותר השמיע כנגד המתלוננת היה "אם אני אהיה עצור דקה אחת בגללך את תיראי מה יקרה לך" (סעיף 10 לכתב האישום). עניין זה ראוי לתשומת לב בשים לב לטענה כי המתלוננת מוכנה להצהיר על מערכת יחסים תקינה עמו. ביום 15.7.2019 הודה העותר במסגרת הסדר טעון בעבירות אלו והורשע. הטעון לעונש בעניינו נדחה מספר פעמים וקבוע, לעת הזאת, ליום 3.6.20.

בנסיבות אלו, ומאחר והסדר הטיעון לא כלל הסכמה לעניין הענישה, ראוי להמתין לגזירת הדין בהליך המתנהל בת"פ 63317-03-18 כאשר במקביל ראוי כי ועדת אלמ"ב שתתכנס בעניינו של העותר תתייחס למכלול הנתונים בעת מתן החלטתה בעניין הגדרתו או אי הגדרתו של העותר כבעל פרופיל אלמ"ב. ראוי כי ועדת האלמ"ב תדון בעניינו בתוך זמן קצר לאחר שיושלם ההליך המתנהל בת"פ התלוי ועומד כנגדו, שכאמור צפוי להסתיים בראשית חודש יוני הקרוב.

רק לאחר שיגזר דינו של העותר בכתב האישום הנ"ל וועדת האלמ"ב תגיש חוות דעת מעודכנת ניתן יהיה לשקול את עניינו של העותר. לעת הזאת עתירתו מוקדמת. אשר על כן העתירה נדחית. ראוי כי העותר יפעל למנוע דחיות נוספות במשפטו כך שההליך הת"פ 63317-03-18 יושלם ובהמשך תשלים ועדת האלמ"ב את בדיקתה (שניתן לבצעה, לפחות ברובה, במקביל להשלמת ההליך הפלילי).

למען הסר ספק יובהר כי לענין סיווגו של העותר כבעל פרופיל אלמ"ב וכן לענין עצם האפשרות להוציאו לחופשה במתכונת בעניינה הגיש העותר את עתירתו אינני מביע כל עמדה. הגורם המנהלי המוסמך ישקול את כל הנתונים ויחליט בהתאם לסמכותו.

המזכירות תעביר בדחיפות את פסק הדין לב"כ הצדדים ולעותר באמצעות שב"ס.

ניתן היום, ב' סיוון תש"פ, 25 מאי 2020, בהעדר הצדדים.

רון שפירא, נשיא